

Akta z roku 1548.

Aktenstücke zum Jahre 1548
gehörig.

Léta 1548 sněm český nebyl držán. Pod nápis léta tohoto klademe listiny, kteréž jako zákonní ustanovení s jedním sněmovním úzce souvisí anebo na soudní nálezy z r. 1547 se vztahují a je doplňují.

192. *Instrukcí daná rychtářům královským v pět a dvaceti městech, jakby se v ouřadech svých chovati měli.*

V AUGŠPURKU. 1548, 17 ledna. — MS. v archivu českého místodržitelství.

Instrukcí do dolepsaných 25 měst, každému rychtáři zvláště.

Ferdinand oc. Instrukcí N. měštěninu a obyvateli města našeho N., rychtáři našemu v témž městě našem usazenému, kterak se při témž rychtářství jemu svěřeném chovati má, vydaná.

Předkem, jakož jsou obyvatelé města N. v některých věcech proti nám provinili a přečinili, i znajíc my toho zvláštní naši potřebu býti, pro uvarování budoucích těch a takových neb k těm podobných věcí a aby poddanost, poslušnost a věrnost k nám zachována byla, abychom v témž městě našem N. dobrý řád míti mohli: protož sme v nyní dotčeném městě svrchupsaného N. za rychtáře našeho, však do vuole a změnění našeho voliti a usaditi ráčili. Chtíce tomu, aby nynější i budoucí rychtář, kterýž tu od nás neb dědicuov našich usazen bude, nám, dědicuom a budoucím našim, králuom českým, přísahou zavázán byl, kterýžto rychtář v radě mezi ouřadem konšelským sedati, první místo míti, dobré a užitečné naše a dědicuov našich všemi obyčejí obmýšleti, jednati a puosobiti má věrně, právě a poslušně, k nám se jakožto k králi, pánu svému a na místě našem k nejjasnějšímu knížeti Ferdinandovi, arciknížeti rakouskému, synu našemu nejmilejšímu, aneb komuž bychom každého času o tom poručiti ráčili, chovaje a zření své máje. Také aby týž rychtář toho pilen byl a šetřil, jestližeby v ouřadě konšelském aneb na jiném místě mezi obcí tu v městě co toho přezvěděl, žeby se proti nám, duostojenství, vrchnosti a proti komoře naší královské před se bralo a puosobilo, aneb jaké srozumění a puntování se dalo, o tom aby nám ihned bez meškání aneb na místě našem jmenovanému synu našemu oznamoval a netajil, i také sám, pokudž bude moci, takové věci přetrhoval. A my nad ním, jakožto rychtářem našim, ruku naši královskou ve všem slušném milostivě držeti ráčíme.

Dále dotčený rychtář náš má vždycky při soudích konšelských bývati a ten pořádek držeti, aby se k hodině určité scházeli, lidem odklady a pruotahy v jich spravedlivostech se nedály, osob přijímači nebyli, než chudému jak bohatému skutečně k spravedlivostem jednoho každého dopomáhali; pakliby se časné nescházeli aneb kterou osobů z konšel co scházelo, o to se k nim domlouvati, pakliby přestati nechtěli, ty osoby nám neb dědicuom našim oznamovati. Kterýžto rychtář ve všem tajnost rady zachovati má, lečby se co proti vrchnosti a duostojenství neb osobě naší královské neb dědicuov našich jednalo, toho nikoliv před námi tajiti nemá.

Item, ouřad konšelský té moci míti nemají, aby obce měli svolávati pro kteréžkoli příčiny, ani žádných společných schuzozek kromě rathouzu nemívati: než rychtář náš, když toho buďto pro poselství naše neb pro jiné zvláštní domácí potřeby, kteréžby oni jemu každého času za duoležité a pilné oznámili, a on poznaje toho býti potřebu, tepruv a nejináč obec svolati a při tom při všem, co se jednati bude, osobně sám býti má.

A jakož sme také některé pokuty a nápady v témž městě našem N. podle znění znovu nadaných privilegií témuž městu pozustaviti ráčili, protož aby rychtář náš pilně na to své zření měl, aby se nám žádná taková pokuta nepromlčela, zatajena a obmeškána nebyla; nébrž jakž by o které takové nám náležité pokutě zvěděl, o tom nám neb na místě našem zřízeným radám komory naší české každého času, jakým způsobem a kterak jest co toho a od koho na nás připadlo, oznamovati a to zatím spolu s ouřadem konšelským opatřiti má až do dalšího od nás neb dotčených rad komory naší české, jakby se v tom zachovati měli, oznámení. A též co se jiných věcí k ouřadu rychtářskému náležitých dotýče, v tom aby se též rychtář náš podle ouřadu svého tak choval, to řídil a k tomu dohlídal, pokudž jest o tom svrchu jmenovaným nadáním a novým obdarováním nařízeno; zvlášt pak, aby ve všem vuobec rovnost práva a spravedlivost zachována byla, zlé se přetrhovalo, předcházelo a neposlušni aby se bez promíjení trestali. A k tomu on rychtář svého podrychtáře míti, kterýž touž přísahú jako rychtář nám zavázán býti a týmž rychtářem se spravovati má.

Obzvláště pak častopsaný rychtář s podrychtářem svým na to bedlivě šetřiti a toho pilen býti má, aby v témž městě nic se toho buď od měšťan osedlých neb neosedlých, svobodných neb přespólních nedálo, nemluvalo ani nezpívalo, což by předkem proti pánu Bohu všemohúcímu neřádného bylo, potom na posměch a k zlehčení duostojenství a vrchnosti naší královské a dědicuov našich býti mohlo, nébrž aby čest a chvála boží všelijak na každém místě v tom městě se rozmáhala; zvláště pak v nedělské a jiné sváteční dni aby lidé do kosteluo chodili, slova božího a mší svatých pilni byli. Pakliby kto postížen byl, že se tak nechová a přestupuje, toho každého podle jeho provinění skutečně trestati a nám neb zřízeným radám komory naší české na hrad Pražský oznamovati má; zvláště pak tomu chceme, aby pováleče a lidi zahálečné vyzdvihovali, pruochodu jim nedali, než aby každý své práce v čas hleděl, a tudy aby v témž městě dobré křestanské obcování a pořádek vyzdvižen a zlý přetržen byl.

Kterýžto rychtář, nynější a budoucí, připis spečetěný toho nového obdarování, které sme jim teď nedávno dáti ráčili, od purkmistra a konšel vzíti a to maje tím se spravovati má, žádného artikule přestoupiti nedopouštěje; a netoliko podle toho nového obdarování, ale ve všem jiném, což se v této instrukci vypisuje, to činiti má jako věrnému přísežnému služebníku pánu svému činiti náleží, jakož pak o něm žádné pochybnosti míti neráčíme. A my jemu to vší milostí naší královskou spomínati chceme.

Dán v Aušpurku v úterý den sv. Antonína léta oc 48 a království našich římského osmnáctého a jiných dvamecítého.

Do Hradce nad Labem, do Litoměřic, do Kadaně, do Žatce, do Mělníka, do Loun, do Čáslavě, do Brodu, do Klatov, do Vodňan, do Jaroměře, do Slaného, do Nimburku, do Kolína,